

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Inovace studijního oboru Geotechnika

Reg. č. CZ.1.07/2.2.00/28.0009

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

(výuková prezentace pro 1. ročník navazujícího studijního oboru Geotechnika)

Doc. RNDr. Eva Hrubešová, Ph.D.

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Metoda konečných prvků postupuje od analýzy jednotlivých konečných prvků k analýze celé kontinuální oblasti

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

ANALÝZA JEDNOHO TROJÚHELNÍKOVÉHO KONEČNÉHO PRVKU

- volba aproximační funkce posunů na daném prvku
- vyjádření aproximační funkce posunů na daném prvku pomocí uzlových parametrů a bázových funkcí
- vyjádření poměrných přetvoření na daném prvku pomocí uzlových parametrů
- vyjádření napětí na daném prvku pomocí uzlových parametrů
- vyjádření potenciální energie prvku pomocí uzlových parametrů, sestavení lokálních matic tuhosti jednotlivých prvků

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

1) aproximace spojitě funkce posunů u, v :

$$\begin{aligned}u(x, y) &= a_1 + a_2x + a_3y \\v(x, y) &= a_4 + a_5x + a_6y\end{aligned}\tag{1}$$

$$\vec{u} = U\vec{a}, \quad \vec{u} = (u(x, y), v(x, y))^T$$

$$U = \begin{pmatrix} 1 & x & y & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x & y \end{pmatrix}$$

$$\vec{a} = (a_1, a_2, a_3, a_4, a_5, a_6)^T$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

2) dosazení souřadnic vrcholu trojúhelníka do aproximační rovnice:

$$\vec{\delta} = A \vec{a}$$

$$\vec{\delta} = (u_i, v_i, u_j, v_j, u_k, v_k)^T$$

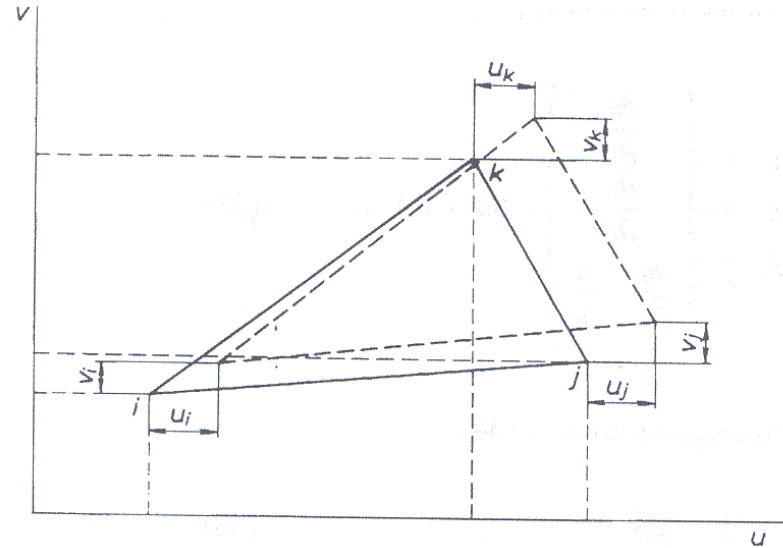
$$u_i = u(x_i, y_i), u_j = u(x_j, y_j),$$

$$u_k = u(x_k, y_k)$$

$$v_i = v(x_i, y_i), v_j = v(x_j, y_j),$$

$$v_k = v(x_k, y_k)$$

A – matice 6x6, jejíž prvky již nejsou funkcemi proměnných x a y , ale závisí na konkrétních souřadnicích vrcholů trojúhelníka (známé uzlové body prvku)

$$A = \begin{pmatrix} 1 & x_i & y_i & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_i & y_i \\ 1 & x_j & y_j & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_j & y_j \\ 1 & x_k & y_k & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x_k & y_k \end{pmatrix}$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

3) vyjádření konstant a_i pomocí hodnot aproximační funkce v uzlových bodech (uzlových parametřů):

$$\vec{a} = A^{-1} \vec{\delta} \quad (2)$$

A^{-1} – matice 6x6, inverzní k matici A

soustava 3 lin. rovnic pro určení neznámých konstant a_i :

$$a_1 + a_2 x_i + a_3 y_i = u_i$$

$$a_1 + a_2 x_j + a_3 y_j = u_j$$

$$a_1 + a_2 x_k + a_3 y_k = u_k$$

$$a_4 + a_5 x_i + a_6 y_i = v_i$$

$$a_4 + a_5 x_j + a_6 y_j = v_j$$

$$a_4 + a_5 x_k + a_6 y_k = v_k$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

3) vyjádření konstant a_i pomocí hodnot aproximační funkce v uzlových bodech (uzlových parametrů)-pokračování:

$$a_1 = \frac{1}{\det S} [(x_j y_k - x_k y_j) u_i + (x_k y_i - x_i y_k) u_j + (x_i y_j - x_j y_i) u_k]$$

$$a_2 = \frac{1}{\det S} [(y_j - y_k) u_i + (y_k - y_i) u_j + (y_i - y_j) u_k]$$

Cramerovo pravidlo:

$$a_3 = \frac{1}{\det S} [(x_k - x_j) u_i + (x_i - x_k) u_j + (x_j - x_i) u_k]$$

$$a_4 = \frac{1}{\det S} [(x_j y_k - x_k y_j) v_i + (x_k y_i - x_i y_k) v_j + (x_i y_j - x_j y_i) v_k]$$

$$a_5 = \frac{1}{\det S} [(y_j - y_k) v_i + (y_k - y_i) v_j + (y_i - y_j) v_k]$$

$$a_6 = \frac{1}{\det S} [(y_j - y_k) v_i + (y_k - y_i) v_j + (y_i - y_j) v_k]$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

3) vyjádření konstant a_i pomocí hodnot aproximační funkce v uzlových bodech (uzlových parametrů)-pokračování:

$$S = \begin{pmatrix} 1 & x_i & y_i \\ 1 & x_j & y_j \\ 1 & x_k & y_k \end{pmatrix}$$

$$A^{-1} = \frac{1}{\det S} \begin{pmatrix} x_j y_k - x_k y_j & 0 & x_k y_i - x_i y_k & 0 & x_i y_j - x_j y_i & 0 \\ y_j - y_k & 0 & y_k - y_i & 0 & y_i - y_j & 0 \\ x_k - x_j & 0 & x_i - x_k & 0 & x_j - x_i & 0 \\ 0 & x_j y_k - x_k y_j & 0 & x_k y_i - x_i y_k & 0 & x_i y_j - x_j y_i \\ 0 & y_j - y_k & 0 & y_k - y_i & 0 & y_i - y_j \\ 0 & x_k - x_j & 0 & x_i - x_k & 0 & x_j - x_i \end{pmatrix}$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

3) vyjádření konstant a_i pomocí hodnot aproximační funkce v uzlových bodech (uzlových parametrů)-pokračování:

Zavedení značení:

$$a_i^* = x_j y_k - x_k y_j$$

$$b_i^* = y_j - y_k$$

$$c_i^* = x_k - x_j$$

$$a_j^* = x_k y_i - x_i y_k$$

$$b_j^* = y_k - y_i$$

$$c_j^* = x_i - x_k$$

$$a_k^* = x_i y_j - x_j y_i$$

$$b_k^* = y_i - y_j$$

$$c_k^* = x_j - x_i$$

$$\longrightarrow A^{-1} = \frac{1}{\det S} \begin{pmatrix} a_i^* & 0 & a_j^* & 0 & a_k^* & 0 \\ b_i^* & 0 & b_j^* & 0 & b_k^* & 0 \\ c_i^* & 0 & c_j^* & 0 & c_k^* & 0 \\ 0 & a_i^* & 0 & a_j^* & 0 & a_k^* \\ 0 & b_i^* & 0 & b_j^* & 0 & b_k^* \\ 0 & c_i^* & 0 & c_j^* & 0 & c_k^* \end{pmatrix}$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

4) vyjádření aproximačních funkcí pomocí hodnot posunů v uzlových bodech a pomocí bázových funkcí:

dosazení (2) do (1):

$$\vec{u} = U A^{-1} \vec{\delta} = N \vec{\delta}$$

$$N = U A^{-1} = \begin{pmatrix} 1 & x & y & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 & x & y \end{pmatrix} A^{-1} =$$
$$= \begin{pmatrix} N_i(x, y) & 0 & N_j(x, y) & 0 & N_k(x, y) & 0 \\ 0 & N_i(x, y) & 0 & N_j(x, y) & 0 & N_k(x, y) \end{pmatrix}$$

N_i, N_j, N_k - bázové funkce odpovídající lin. aproximaci na trojúhelníku:

$$N_i(x, y) = (a_i^* + xb_i^* + yc_i^*) / \det S$$

$$N_j(x, y) = (a_j^* + xb_j^* + yc_j^*) / \det S$$

$$N_k(x, y) = (a_k^* + xb_k^* + yc_k^*) / \det S$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

4) vyjádření aproximačních funkcí pomocí hodnot posunů v uzlových bodech a pomocí bázových funkcí- pokračování:

$$u(x, y) = \frac{1}{\det S} \left[(a_i^* + xb_i^* + yc_i^*)u_i + (a_j^* + xb_j^* + yc_j^*)u_j + (a_k^* + xb_k^* + yc_k^*)u_k \right]$$

$$v(x, y) = \frac{1}{\det S} \left[(a_i^* + xb_i^* + yc_i^*)v_i + (a_j^* + xb_j^* + yc_j^*)v_j + (a_k^* + xb_k^* + yc_k^*)v_k \right]$$

Tedy:

$$u(x, y) = N_i(x, y)u_i + N_j(x, y)u_j + N_k(x, y)u_k$$

$$v(x, y) = N_i(x, y)v_i + N_j(x, y)v_j + N_k(x, y)v_k$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Vlastnosti bázových funkcí:

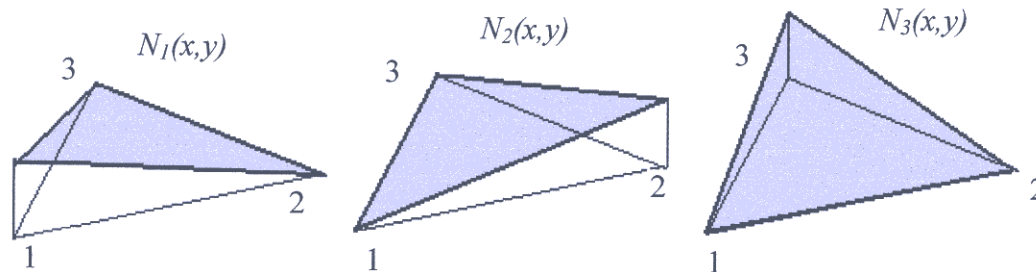
$$N_i(x_i, y_i) = 1, N_i(x_j, y_j) = 0, N_i(x_k, y_k) = 0,$$

—————> pásovost matice tuhosti

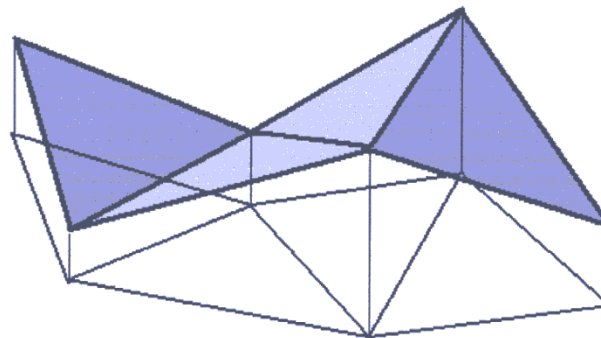
$$N_j(x_j, y_j) = 1, N_j(x_i, y_i) = 0, N_j(x_k, y_k) = 0$$

$$N_k(x_k, y_k) = 1, N_k(x_i, y_i) = 0, N_k(x_j, y_j) = 0$$

Bázové funkce trojúhelníkového prvku:

Spojité po částech lineární aproximace posunů nad trojúhelníkovými prvky:

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

5) vyjádření poměrných přetvoření pomocí uzlových parametrů

$$\vec{\varepsilon} = \begin{pmatrix} \varepsilon_x \\ \varepsilon_y \\ \gamma_{xy} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{\partial u}{\partial x} \\ \frac{\partial v}{\partial y} \\ \frac{\partial u}{\partial y} + \frac{\partial v}{\partial x} \end{pmatrix} = B \vec{a} = BA^{-1} \vec{\delta}$$

$$B = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 1 & 0 \end{pmatrix}$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

6) -vyjádření napětí na daném prvku pomocí uzlových parametrů

Z přijatého konstitutivního vztahu (v nejjednodušším případě z Hookova zákona) a po dosazení za ε :

$$\vec{\sigma} = D\vec{\varepsilon} = DBA^{-1}\vec{\delta}$$

D-matrice materiálových konstant

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

7) -vyjádření potenciální energie prvku pomocí uzlových parametrů na oblasti Q s konstantní tloušťkou t :

Potenciální energie vnitřních sil:

$$\Pi_i = \frac{1}{2} \iiint \vec{\varepsilon}^T \vec{\sigma} t dQ$$

Potenciální energie vnějších sil (superpozice energie objemových sil X a povrchových sil p působících na hranici Γ oblasti):

$$\Pi_e = \iint_Q \vec{X}^T \vec{u} dQ + \iint_{\Gamma} \vec{p}^T \vec{u} d\Gamma$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

8) celková potenciální energie prvku k

$$\begin{aligned}\Pi^k_c &= \Pi^k_i - \Pi^k_e = \frac{1}{2} \iint_{Q_k} \vec{\varepsilon}^T \vec{\sigma} t dQ_k - \iint_{Q_k} \vec{X}^T \vec{u} dQ_k - \iint_{\Gamma} \vec{p}^T \vec{u} d\Gamma_k = \\ &= \frac{1}{2} \iint_{Q_k} \vec{\delta}_k^T \left(A_k^{-1}\right)^T B^T D_k B A_k^{-1} \vec{\delta}_k t_k dQ_k - \iint_{Q_k} \vec{X}^T N_k \vec{\delta}_k d\Gamma_k - \iint_{\Gamma_k} \vec{p}^T N_k \vec{\delta}_k d\Gamma_k\end{aligned}$$

$$\vec{\varepsilon} = B A^{-1} \vec{\delta} \Rightarrow \vec{\varepsilon}^T = \vec{\delta}^T \left(A^{-1}\right)^T B^T$$

Označíme-li integrál součinu matic:

Pak

$$\iint_{Q_k} t_k \left(A_k^{-1}\right)^T B^T D_k B A_k^{-1} = K_k$$

$$\Pi_i^k = \frac{1}{2} \vec{\delta}_k^T K_k \vec{\delta}_k$$

K_k – lokální matice tuhosti prvku k (6x6)

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

8) celková potenciální energie prvku k

$$\Pi_e^k = -\vec{F}_k^T \vec{\delta}_k$$

$$\vec{F}_k = (F_{xi}, F_{yi}, F_{xj}, F_{yj}, F_{xk}, F_{yk})^T$$

Složky vektoru F mají rozměr síly, které na jednotlivých deformacích uzlů prvku konají stejnou virtuální práci jako dané zatížení X a p.

Pak tedy:

$$\Pi_k = \frac{1}{2} \vec{\delta}^T K_k \vec{\delta}_k - \vec{F}_k^T \vec{\delta}_k$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Matrice tuhosti prvku k

Integrál ve vyjádření matice tuhosti K_k prvku se dá jednoduše stanovit pouze v jednoduchém případě, kdy je matice B (figuruje ve vyjádření poměrných přetvoření a napětí) konstantní.

To je zaručeno v případě, že je zvolena lineární aproximační funkce posunů (aplikace tříuzlového trojúhelníkového prvku), neboť pak je poměrné přetvoření i napětí na celém prvku konstantní.

$$\vec{\varepsilon} = \begin{pmatrix} \varepsilon_x \\ \varepsilon_y \\ \gamma_{xy} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} \frac{\partial u}{\partial x} \\ \frac{\partial v}{\partial y} \\ \frac{\partial u}{\partial y} + \frac{\partial v}{\partial x} \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} a_2 \\ a_6 \\ a_3 + a_5 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 & 1 & 0 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & 0 & 1 & 0 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} a_1 \\ a_2 \\ a_3 \\ a_4 \\ a_5 \\ a_6 \end{pmatrix} = B A^{-1} \vec{\delta}$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Matrice tuhosti prvku k

Za tohoto předpokladu je v obecném vyjádření matice tuhosti K_k pro daný prvek za integrálem součin konstantních matic D_k , B , A_k^{-1} , lze tedy tento součin vytknout před integrál a dostáváme tvar matice tuhosti:

$$K_k = \iint_{Q_k} t_k (A_k^{-1})^T B^T D_k B A_k^{-1} dQ_k = t_k (A_k^{-1})^T B^T D_k B A_k^{-1} \iint_{Q_k} dQ_k = t_k (A_k^{-1})^T B^T D_k B A_k^{-1} \Delta_k$$

kde Δ_k je plocha daného prvku k

Pokud jsou použity k aproximaci posunů nelineární závislosti, matice B nebude konstantní a pro vyčíslení matice tuhosti K_k je třeba provést numerickou integraci v tzv. Gaussových bodech.

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Analýza celého tělesa - celková potenciální energie celého tělesa složeného z m konečných prvků a charakterizovaného n uzly

$$\Pi = \sum_{k=1}^m \Pi_k = \sum_{k=1}^m \frac{1}{2} \vec{\delta}_k^T K_k \vec{\delta}_k - \sum_{k=1}^m \vec{F}_k^T \vec{\delta}_k = \frac{1}{2} \vec{\delta}^T K \vec{\delta} - \vec{F}^T \delta$$

$$\vec{\delta} = (u_1, v_1, u_2, v_2, u_3, v_3, \dots, u_n, v_n)^T$$

$$\vec{F} = (F_{x1}, F_{y1}, F_{x2}, F_{y2}, \dots, F_{xn}, F_{yn})^T$$

kde K je výsledná (globální) matice tuhosti, F je výsledný vektor transformovaného zatížení, δ vektor uzlových parametrů.

Globální matice tuhosti tělesa

Každý řádek lokální matice tuhosti prvku je tvořen koeficienty rovnic, které vyjadřují rovnováhu sil od napětí v prvku, a to v jednotlivých uzlech a v jednotlivých směrech.

Výsledná síla působící v každém uzlu tělesa je dána sumací všech sil, které působí v tomto v tomto uzlu ve všech příslušných prvcích.

Z této filosofie vychází vytváření globální matice tuhosti celého tělesa.

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Globální matice tuhosti tělesa

Jestliže má síť konečných prvků n uzlů a v každém uzlu je definováno l uzlových parametrů, pak je výsledná globální matice Tuhosti čtvercová matice o $n \times l$ sloupcích a $n \times l$ řádcích.

K redukci dimenze matice tuhosti dochází zadáním okrajových podmínek, které jisté řádky a sloupce z matice eliminují.

V případě rovinné úlohy pružnosti jsou v každém uzlu definovány 2 uzlové parametry – posun ve směru horizontálním u a posun ve směru vertikálním v , globální matice tuhosti má tedy $2 \times n$ řádků a $2 \times n$ sloupců ($l=2$).

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Globální matice tuhosti K

$$K = \begin{pmatrix} a_{11} & b_{11} & a_{12} & b_{12} & a_{13} & b_{13} & \cdot & \cdot & \cdot & a_{1n} & b_{1n} \\ c_{11} & d_{11} & c_{12} & d_{12} & c_{13} & d_{13} & \cdot & \cdot & \cdot & c_{1n} & d_{1n} \\ a_{21} & b_{21} & a_{22} & b_{22} & a_{23} & b_{23} & \cdot & \cdot & \cdot & a_{2n} & b_{2n} \\ \cdot & & & & & & & & & & \\ \cdot & & & & & & & & & & \\ \cdot & & & & & & & & & & \\ \cdot & & & & & & & & & & \\ \cdot & & & & & & & & & & \\ \cdot & & & & & & & & & & \\ c_{n1} & d_{n1} & c_{n2} & d_{n2} & c_{n3} & d_{n3} & \cdot & \cdot & \cdot & c_{nn} & d_{nn} \end{pmatrix} \begin{array}{l} \longrightarrow \text{uzel \u010d. 1, sm\u011br x} \\ \longrightarrow \text{uzel \u010d. 1, sm\u011br y} \\ \\ \\ \\ \\ \\ \longrightarrow \text{uzel \u010d. n, sm\u011br y} \end{array}$$

Globální matici tuhosti K dostaneme příslušnou lokalizací matic tuhosti prvků v celkové matici tuhosti .

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Funkcionál celkové potenciální energie po roznásobení matice K a vektorů :

$$\Pi = \frac{1}{2} \left(\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n \mathbf{u}_i \mathbf{u}_j \mathbf{a}_{ij} + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n \mathbf{v}_i \mathbf{v}_j \mathbf{d}_{ij} + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n \mathbf{u}_i \mathbf{v}_j \mathbf{b}_{ij} + \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n \mathbf{u}_i \mathbf{v}_j \mathbf{c}_{ij} \right) - \sum_{i=1}^n \mathbf{F}_{xi} \mathbf{u}_i - \sum_{i=1}^n \mathbf{F}_{yi} \mathbf{v}_i$$

Lagrangeův variační princip: $\delta\Pi = 0$

$$\frac{\delta\Pi}{\delta u_i} = 0, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

$$\frac{\delta\Pi}{\delta v_i} = 0, \quad i = 1, 2, \dots, n$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Tedy po derivaci dostáváme soustavu $(2 \times n)$ rovnic pro neznámé $u_i, v_i, i=1, \dots, n$

$$\frac{\delta \Pi}{\delta u_1} = \frac{1}{2} (2u_1 a_{11} + 2v_1 b_{11} + 2u_2 a_{12} + 2v_2 b_{12} + \dots + 2u_n a_{1n} + 2v_n b_{1n}) - F_{x1} = 0$$

$$\frac{\delta \Pi}{\delta v_1} = \frac{1}{2} (2u_1 c_{11} + 2v_1 d_{11} + 2u_2 c_{12} + 2v_2 d_{12} + \dots + 2u_n c_{1n} + 2v_n d_{1n}) - F_{y1} = 0$$

.

.

.

$$\frac{\delta \Pi}{\delta v_n} = \frac{1}{2} (2u_1 c_{n1} + 2v_1 d_{n1} + 2u_2 c_{n2} + 2v_2 d_{n2} + \dots + 2u_n c_{nn} + 2v_n d_{nn}) - F_{yn} = 0$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Po úpravě:

$$(u_1 a_{11} + v_1 b_{11} + u_2 a_{12} + v_2 b_{12} + \dots + u_n a_{1n} + v_n b_{1n}) = F_{x1}$$

$$(u_1 c_{11} + v_1 d_{11} + u_2 c_{12} + v_2 d_{12} + \dots + u_n c_{1n} + v_n d_{1n}) = F_{y1}$$

.

.

.

$$(u_1 c_{n1} + v_1 d_{n1} + u_2 c_{n2} + v_2 d_{n2} + \dots + u_n c_{nn} + v_n d_{nn}) = F_{yn}$$

Tedy dostáváme soustavu rovnic pro neznámé hodnoty posunů v uzlových bodech:

$$K \vec{\delta} = \vec{F}$$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Vlastnosti globální matice tuhosti K

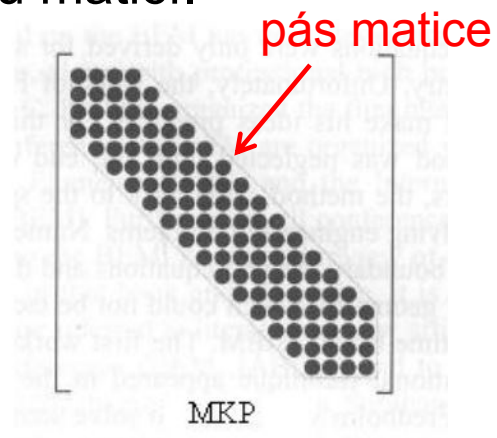
- **Pásová** – nenulové prvky soustředěny pouze kolem hlavní diagonály, pásovost vyplývá z volby báзовých funkcí s tzv. malým nosičem- básová funkce příslušející danému uzlu je nenulová pouze na těch prvcích, které mají společný tento daný uzel, na ostatních je nulová.

Šířka pásu matice je závislá na číslování uzlů- existuje optimální číslování uzlů, pro které je šířka pásu minimální – důležité z hlediska množství ukládaných dat a tedy nároků na hardware (ukládá se jen polopás) i z hlediska využití efektivních algoritmů pro řešení soustav s pásovou maticí.

Platí:

délka výpočtu= cca (počet neznámých) x (šířka pásu)²

- **Symetrická** – prvky symetrické vzhledem k hlavní diagonále

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

- **regulární** (determinant matice je nenulový , soustava má jediné řešení), tato podmínka řešitelnosti je dána zavedením geometrických okrajových podmínek, bez zadání geom. okrajových podmínek, které zamezují pohybu tělesa jako celku, je matice singulární (determinant matice tuhosti je nulový) a soustava tedy nemá jednoznačné řešení (numerické zhroucení výpočtu).

Důležitá zásada: Řešitel úlohy musí předepsat alespoň takové okrajové podmínky, aby zamezil pohybu tělesa jako celku ve všech jeho složkách.

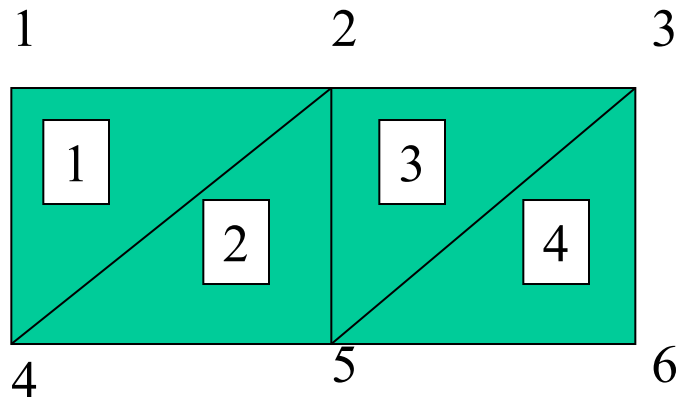
Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Zadání homogenních okrajových podmínek (předepsány nulové hodnoty posunů v daných uzlech) se v matici tuhosti projeví vynecháním příslušného řádku a sloupce, který odpovídá tomuto uzlu. Adekvátně se pak vynechá odpovídající složka vektoru uzlových parametrů a vektoru vnějších sil.

Standardní geometrické podmínky v geotechnických úlohách odpovídají tzv. **tuhé vaně** – na vertikálních hranicích modelu jsou omezeny posuny ve směru horizontálním, na spodní hranici modelu pak posuny ve směru vertikálním.

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Příklad sestavení globální matice tuhosti z matic lokálních

1,2,3,4,5,6 ... uzly sítě

1 2 3 4 .. prvky

Vektor neznámých uzlových parametrů (posuny ve dvou směrech):

$$\vec{\delta} = (u_1, v_1, u_2, v_2, u_3, v_3, u_4, v_4, u_5, v_5, u_6, v_6)^T$$

4 lokální matice tuhosti 6x6: K1, K2, K3, K4

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Lokální matice tuhosti (předchozí příklad)

V každé lokální matici tuhosti daného prvku budou řádky, které budou vyjadřovat rovnováhu sil v uzlech, které patří danému konečnému prvku.

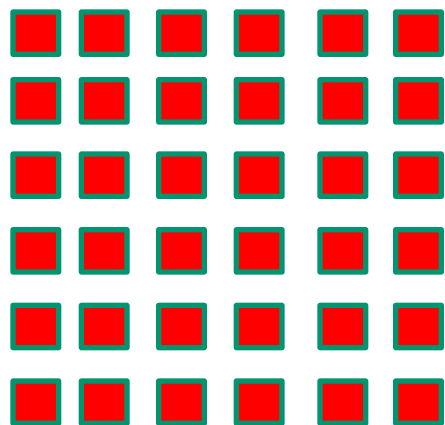
Podmínce rovnováhy v uzlech, které jsou společné více konečným prvkům, musí odpovídat řádky v lokálních maticích těchto prvků. Např. uzel č. 2 je společný prvkům 1,2,3, podmínce rovnováhy musí tedy odpovídat řádky v maticích tuhosti prvků 1,2,3.

Pro sestavení globální matice tuhosti je třeba nejprve lokalizovat prvky lokálních matic tuhosti v matici globální a následně provést superpozici (sečtení příslušných prvků lokálních matic tuhosti).

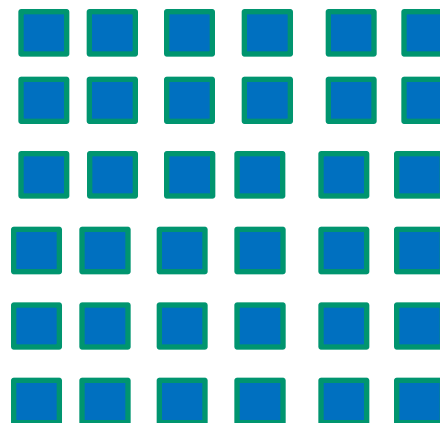
Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Lokální matice tuhosti jednotlivých prvků

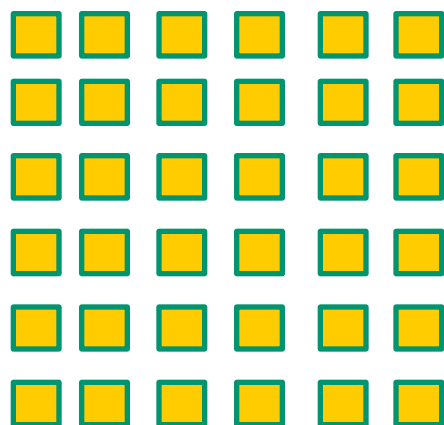
$K^1(\text{uzly } 1,2,4)=$

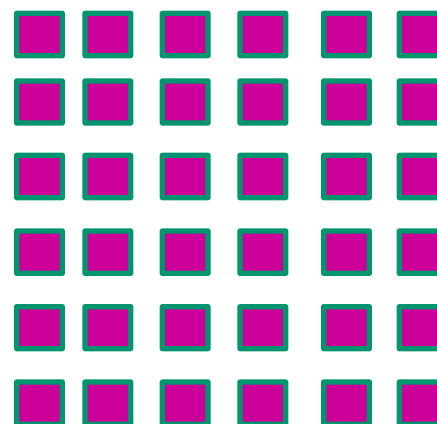
$K^2(\text{uzly } 2,4,5)=$

$K^3(\text{uzly } 2,3,5)=$

$K^4(\text{uzly } 3,5,6)=$

Metoda konečných prvků – Analýza s využitím trojúhelníkového prvku s lineární aproximací posunů

Princip lokalizace lokálních matic tuhosti v matici globální K

$K =$

